

**Pamatnostādnes par tirgus un darījuma
partneru riska darījumu apstrādi
standarta formulā**

Ievads

- 1.1. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1094/2010 (2010.gada 24.novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (turpmāk tekstā - EAAPI regula)¹16.pantu EAAPI izstrādā Pamatnostādnes par tirgus un darījuma partneru riska darījumu apstrādi standarta formulā.
- 1.2. Šīs pamatnostādnes attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/ES (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (turpmāk tekstā - Maksātspēja II direktīva)² 104. un 105. pantu, kā arī Īstenošanas pasākumu 164. līdz 202. pantu³.
- 1.3. Šīs pamatnostādnes ir adresētas uzraudzības iestādēm saskaņā ar Maksātspēja II direktīvu.
- 1.4. Šo pamatnostādņu mērķis ir veicināt prakses konvergenci dalībvalstīs un sniegt atbalstu sabiedrībām, piemērojot standarta formulas tirgus un darījuma partnera kredītriska moduljus.
- 1.5. Šajās pamatnostādnēs tiek piemērotas šādas definīcijas:
 - "īsā kapitāla vērtspapīru pozīcija" nozīmē īso pozīciju attiecībā uz kapitālu, kas izriet no īsās pārdošanas Regulas (ES) 236/2012 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
- 1.6. Ja šajās pamatnostādnēs termini nav definēti, tad tiem ir ievadā minētajos tiesību aktos definētā nozīme.
- 1.7. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas no 2015. gada 1. aprīļa.

1. pamatnostādne - Darbinieku pabalsti

- 1.8. Ja saskaņā ar Īstenošanas pasākumu II nodaļu tiek atzīti darbinieku pabalsti, tad sabiedrībām ir jāņem tie vērā, aprēķinot darījuma partnera kredītriska un tirgus riska moduļu kapitāla prasības. Šajā nolūkā sabiedrībām ir jāņem vērā pabalstu specifika un, vajadzības gadījumā, visu līgumsaistību specifika ar papildpensiju kapitāla uzkrāšanas iestādi, kā noteikts Direktīvā 2003/41/EK, vai citu apdrošināšanas vai pārapirošināšanas sabiedrību, kas nodrošina šos pabalstus.
- 1.9. Ja to aktīvu, kas atspoguļo darbinieku pabalstu saistības, pārvaldībai tiek izmantoti ārpalpojumi, tad sabiedrībām, kas darbojas kā ierosinātāji, ir jāņem tie vērā, aprēķinot tirgus riska un darījumu partnera kredītsaistību moduļu kapitāla prasību ar nosacījumu, ka viņi ir atbildīgi par jebkādiem šo aktīvu zaudējumiem.

¹ OV L 331, 15.12.2010., 48.-83. lpp.

² OV L 335, 17.12.2009., 1.-155. lpp.

³ OV L 12, 17.01.2015., 1.-797. lpp.

2. pamatnostādne - Pirkšanas iespēju līgumu ar termiņu ietekme

1.10. Nosakot obligāciju un kredītu termiņu ar pirkšanas iespējām, sabiedrībām ir jāņem vērā tas, ka aizņēmējs nevar tos pirkt gadījumā, ja pasliktinās tā kredītpēja, paplašinās kredītriska starpība vai palielinās procentu likmes.

3. pamatnostādne - Uz ilgumu balstīta kapitāla apakšmoduļa vidējais ilgums

1.11. Sabiedrībām ir jāinterpretē vidējais ilgums, kas minēts Maksātspēja II direktīvas 304. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) punktā, kā apkopoto saistību naudas plūsmu ilgums.

4. pamatnostādne - Procentu likmes riska apakšmodulis

1.12. Sabiedrībām procentu likmes riska apakšmoduļa kapitāla prasības aprēķinā ir jāiekļauj visi procentu likmes sensitīvie aktīvi un pasīvi.

1.13. Tehniskās rezerves ir jāpārrēķina pēc scenārija, izmantojot bezriskā ienesīguma līkni pēc satricinājuma, kas tiek noteikts, liekot uzsvāru uz pamata bezriskā ienesīguma līkni un pieskaitot atpakaļ bezriskā likmei atbilstības pielāgojumu, svārstīguma pielāgojumu vai pārejas pasākumu saskaņā ar Maksātspēja II direktīvas 308. panta c) punktu, ja tas ir piemērojams.

1.14. Aktīvu vērtība ir jāpārrēķina pēc scenārija, uzsvāru liekot tikai uz pamata bezriskā ienesīguma līkni, un jebkādām starpībām par pamata bezriskā ienesīguma līkni ir jāpaliek nemainīgām. Tas var ietvert novērtēšanas pēc modeļa izmantošanu, lai noteiktu aktīvu vērtību stresa situācijās.

1.15. Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrībām ir jānodrošina, lai aktīvu vērtības pirms stresa situācijām, kas iegūtas, izmantojot novērtējuma pēc modeļa vērtēšanu, atbilst attiecīgo aktīvu kotētām tirgus cenām aktīvajos tirgos.

5. pamatnostādne - Ieguldījumi ar kapitāla un parāda instrumentu pazīmēm

1.16. Ja aktīvi uzrāda parāda un kapitāla instrumentu pazīmes, sabiedrībām ir jāņem vērā abas šīs īpašības, nosakot, kuru standarta formulas riska apakšmoduļi ir jāpiemēro.

1.17. Nosakot, kuri standarta formulas riska apakšmoduļi ir piemērojami, sabiedrībām ir jāņem vērā aktīvu ekonomiskā būtība.

1.18. Ja aktīvu var uzskatīt par tādu, kas sastāv no diskrētām daļām, sabiedrībām, vajadzības gadījumā, ir jāpiemēro attiecīgās stresa situācijas katrai no šīm daļām atsevišķi.

1.19. Ja nav iespējams uzskatīt aktīvu par tādu, kas sastāv no atsevišķām daļām, tad, nosakot, kuri standarta formulas riska apakšmoduļi ir piemērojami, sabiedrībām ir jābalstās uz to, kuras parāda vai kapitāla pazīmes pārsvarā dominē ekonomiskā ziņā.

6. pamatnostādne - Īsā kapitāla vērtspapīru pozīcijas

- 1.20. Ja sabiedrībām ir īsās kapitāla vērtspapīru pozīcijas, tad tās ir jāizmanto tikai, lai izlīdzinātu garā kapitāla vērtspapīru pozīcijas, aprēķinot kapitāla riska kapitāla prasību, ja ir ievērotas Īstenošanas pasākumu 208. līdz 215. pantā noteiktās prasības.
- 1.21. Sabiedrībām ir jāignorē jebkādas īsās kapitāla vērtspapīru pozīcijas (atlikušās īsās kapitāla vērtspapīru pozīcijas) kapitāla prasības aprēķinā attiecībā uz kapitāla risku.
- 1.22. Atlikušās īsās kapitāla vērtspapīru pozīcijas nav jāuzskata par vērtības pieaugumu, piemērojot stresa situācijas kapitālam.

7. pamatnostādne - Tirgus riska koncentrācijas apakšmodulis

- 1.23. Neskarot Īstenošanas pasākumu 187. panta 3. punkta otro daļu, sabiedrībām nav jāpiešķir riska faktors 0 % apmērā ieguldījumiem iestādēs, kas pieder Īstenošanas pasākumu 187. panta 3. punktā iekļautajām iestādēm.

8. pamatnostādne - Vērtspapīru aizdošanas darījumi un līdzīgas vienošanās

- 1.24. Nosakot kapitāla prasības vērtspapīru aizdošanas vai aizņemšanās darījumiem un repo vai atpakaļpirkuma līgumiem, tostarp likviditātes mijmaiņas darījumiem, sabiedrībām ir jāpiemēro apmainīto posteņu atzīšana Maksātspēja II direktīvas bilancē. Tām jāņem vērā arī līguma noteikumi un no darījuma vai līguma izrietošie riski.
- 1.25. Ja aizdotais aktīvs paliek bilancē un saņemtais aktīvs nav atzīts, tad sabiedrībām ir:
- (a) jāpiemēro attiecīgie tirgus riska apakšmoduļi aizdotajam aktīvam;
 - (b) jāietver aizdotais aktīvs kapitāla prasības aprēķinā attiecībā uz darījuma partnera 1. tipa riska darījumiem, ņemot vērā riska mazināšanu, ko nodrošina saņemtais aktīvs, ja tas tiek atzīts par nodrošinājumu saskaņā ar Īstenošanas pasākumu 214. pantā noteiktajām prasībām.
- 1.26. Ja saņemtais aktīvs tiek atzīts un aizdotais aktīvs nepaliek bilancē, tad sabiedrībām ir:
- (a) jāpiemēro attiecīgie tirgus riska apakšmoduļi saņemtajam aktīvam;
 - (b) jāņem vērā aizdotais aktīvs kapitāla prasības aprēķinā attiecībā uz darījumu partnera 1. tipa riska darījumiem, pamatojoties uz aizdotā aktīva bilances vērtību apmaiņas brīdī, ja līguma noteikumi un tiesiskais regulējums aizņēmēja maksātnespējas gadījumā rada risku, ka aizdotais aktīvs netiek atgūts, neskatoties uz to, ka saņemtais aktīvs ir nodots atpakaļ.
- 1.27. Ja nodotais aktīvs un saņemtais aktīvs ir atzīts Maksātspēja II direktīvas bilancē, sabiedrībām ir:

- (a) jāpiemēro attiecīgie tirgus riska apakšmoduļi aizdotajam aktīvam un aizņemtajam aktīvam;
- (b) jāietver aizdotais aktīvs kapitāla prasības aprēķinā attiecībā uz darījuma partnera 1. tipa riska darījumiem, ņemot vērā riska mazināšanu, ko nodrošina saņemtais aktīvs, ja tas tiek atzīts par nodrošinājumu saskaņā ar Īstenošanas pasākumu 214. pantā noteiktajām prasībām.
- (c) jāizskata saistības bilancē, kas radušās aizdošanas līguma rezultātā, aprēķinot kapitāla prasību attiecībā uz procentu likmes riska apakšmodeli.

9. pamatnostādne - Saistības, kas var radīt maksāšanas pienākumu

- 1.28. Kā noteikts Īstenošanas pasākumu 189. panta 2. punkta e) apakšpunktā, kapitāla prasība 1. tipa riska darījumiem darījumu partnera kredītriska modulī ir jāpiemēro juridiski saistošām saistībām, ko sabiedrība ir sniegusi vai piemērojusi.
- 1.29. Ja saistību līgumā ir skaidri minēta nominālvērtība, tad sabiedrībām ir jānosaka attiecīgo saistību nepildīšanas atbilstošie zaudējumi, kā noteikts Īstenošanas pasākumu 192. panta 5. punktā, pamatojoties uz prognozēto nominālvērtību.
- 1.30. Prognozētā nominālvērtība ir maksimālā summa, kas ir maksājama darījuma partnera kredītnotikuma gadījumā.

Atbilstība un ziņojumu sniegšanas noteikumi

- 1.31. Šajā dokumentā ir ietvertas pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar EAAPI regulas 16. pantu. Saskaņā ar EAAPI regulas 16. panta 3. punktu valsts kompetentajām iestādēm jācenšas nodrošināt atbilstība pamatnostādnēm un ieteikumiem.
- 1.32. Kompetentajām iestādēm, kuras nodrošina atbilstību vai gatavojas nodrošināt atbilstību šīm pamatnostādnēm, atbilstošā veidā jāietver tās savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības sistēmā.
- 1.33. Kompetentās iestādes divu mēnešu laikā pēc tulkoto versiju izdošanas apstiprina EAAPI, ka tās nodrošina atbilstību vai gatavojas nodrošināt atbilstību šīm pamatnostādnēm, minot neatbilstības iemeslus.
- 1.34. Ja līdz minētajam termiņam atbilde nav saņemta, tiks uzskatīts, ka kompetentā iestāde nenodrošina atbilstību ziņošanas noteikumiem un par to attiecīgi tiks ziņots.

Nobeiguma noteikums par pārskatīšanu

- 1.35. Šīs pamatnostādnes pārskata EAAPI.